

Dino Buzzati

NHỮNG MÔ ĐẤT TRONG VƯỜN

Dịch giả : Đức Lâm

(Truyện giả tưởng của Dino Buzzati)

Khi màn đêm rơi xuống, tôi có cái thú là đi dạo quanh vườn. Bạn đừng tưởng lầm rằng tôi giàu sang. Một ngôi vườn như của tôi, các bạn đều có cả. Và sau này bạn sẽ hiểu vì sao.

Trong bóng đêm, mặc dù chưa hẳn hoàn toàn là bóng tối vì một thứ ánh sáng dịu dàng hắt đến từ những khung cửa sổ thấp đèn của nhà, trong bóng đêm tôi bước trên thảm cỏ, đôi giày tôi hơi lún sâu trong cỏ, và vừa đi tôi vừa suy nghĩ, và vừa suy nghĩ tôi vừa ngược mắt nhìn xem bầu trời có trong thanh hay chẳng, nền trời có sao soi không, tôi vừa nhìn ngắm chúng vừa tự đặt cho mình đầy câu hỏi. Tuy nhiên có những đêm tôi không tự hỏi lòng mình, các vì sao giăng trên cao, trên tôi, hoàn toàn ngu xuẩn và chả giải thích được điều gì cho tôi.

Tôi còn là một thằng bé con khi, trong một cuộc đi dạo đêm trong vườn, tôi vấp phải một chướng ngại vật. Không thấy rõ đó là gì, tôi bật lửa một que diêm. Trên mặt phẳng của bãi cỏ, thật lạ lùng, có một khối u. Có lẽ ông làm vườn đã làm một cái gì đó, tôi nghĩ vậy, ngày mai tôi sẽ hỏi ông ta.

Ngày hôm sau, tôi gọi ông làm vườn, ông ta tên Giacomo. Tôi nói với ông ta :

<< Ông đã làm gì trong vườn thế, có cái gì trông giống như một nắm đất trên thảm cỏ, chiều hôm qua tôi vấp phải và sáng hôm nay tôi thấy nó khi mặt trời lên. Đó là một mô đất thuôn dài và hẹp, giống như một nắm mộ. Ông có thể cho tôi biết đó là gì không ?

- Thưa cậu, không những nó giống một nấm mồ, ông làm vườn Giacomo nói, mà đó chính thực là một nấm mồ. Bởi vì hôm qua, thưa cậu, một trong những người bạn của cậu đã mất.>>

Thật đúng thế. Người bạn thân mến nhất của tôi là Sandro Bartoli đã chết vỡ sọ trên miền núi, anh ấy được hai mươi một tuổi.

<< Ông muốn nói là anh bạn của tôi đã được chôn cất tại nơi đây ? tôi nói với Giacomo.

- Không, ông ta trả lời, người bạn cậu, ông Bartolini - ông ta có lối phát ngôn như thế vì ông ấy thuộc vào loại thể hệ cũ và do đó còn giữ phong cách cung kính - như cậu biết đã được chôn tại chân núi. Nhưng tại nơi đây trong vườn, bãi cỏ đã tự nhô lên, bởi lẽ đó là ngôi vườn của cậu, thưa cậu ạ, và những gì sẽ xảy đến trong đời cậu sẽ có sự tác động nơi đây.

- Ôi thôi, tôi van ông, đó là những mê tín dị đoan bậy bạ, tôi bảo ông ta, ông hãy làm vui lòng tôi bằng cách san bằng cái mô đất này.

- Thưa cậu, tôi không làm được đâu ạ, ông ta trả lời tôi, và hàng vạn người làm vườn như tôi cũng sẽ không thể nào thành công hơn trong việc san bằng nấm đất này.>>

Sau đó, chẳng ai làm gì cả và mô đất vẫn tồn tại : tôi tiếp tục mỗi buổi chiều, khi bóng tối đã buông xuống, đi dạo trong vườn và thỉnh thoảng tôi vấp phải mô đất nhưng cũng chẳng thường xuyên lắm vì khu vườn khá lớn; cái mô đất rộng độ sáu mươi phân và dài lối một thước chín, cỏ mọc bên trên và mô đất chỉ cao khoảng hai mươi lăm phân bên trên mặt cánh đồng cò. Đương nhiên, mỗi lần tôi vấp chân vào nó, là tôi nhớ đến anh ấy, người bạn thân yêu đã mất. Nhưng có thể là trái ngược lại. Có thể tôi sẽ vấp phải mô đất chỉ vì lúc ấy tôi đang nghĩ đến bạn tôi. Những chuyện như thế khó mà hiểu được, khó mà làm sáng tỏ.

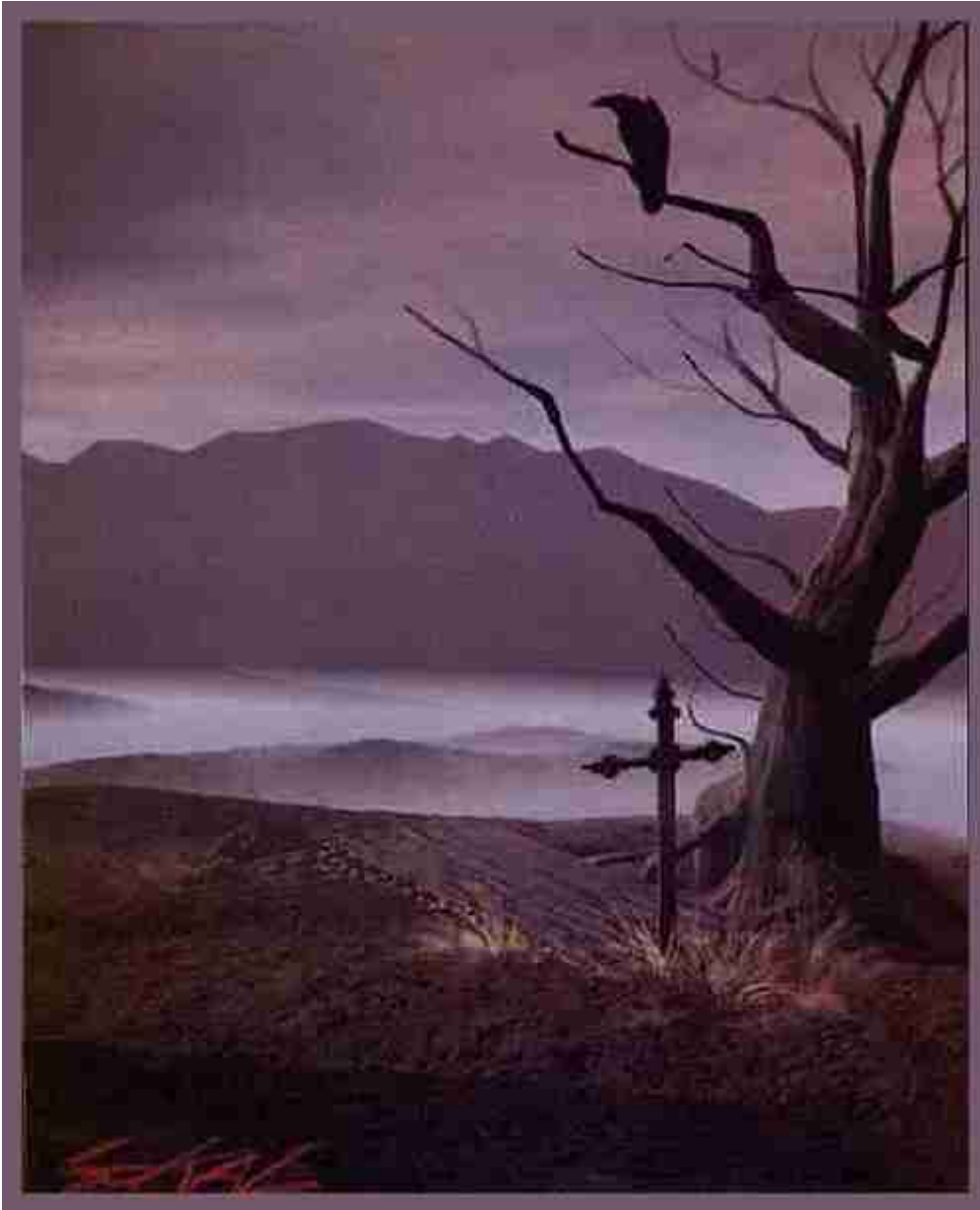
Tỷ dụ như đôi ba tháng có thể trôi qua mà tôi chẳng gặp, trong bóng tối,

trong chuyến dạo đêm của tôi, cái chỗ lồi ấy. Trong trường hợp đó, những kỷ niệm về anh lại trở về trong tôi, tôi ngưng bước và trong sự im lặng của đêm, tôi hỏi to :

" Anh ngủ ư ? "

Nhưng anh không trả lời.

Đương nhiên là anh ngủ, nhưng xa nơi này, dưới những vách đá, trong một nghĩa trang miền núi, và dần dần những năm tháng trôi qua người ta không còn nhớ đến anh nữa, chẳng còn ai mang hoa đến cho anh.

Thế rồi nhiều năm dài trôi qua và một chiều kia, trong lúc đi dạo, đứng ngay ở một góc vườn đối ngược, tôi vấp phải một mô đất khác.

Suýt tí nữa là tôi đã té lăn kềnh ra ; mười hai giờ đêm đã điềm, mọi người đã đi ngủ nhưng cơn bức tức của tôi quá độ đến nỗi tôi kêu lên : << Giacomo... Giacomo >>, để đánh thức ông ta dậy. Một khung cửa sổ bật đèn, Giacomo nhòai người ra ngoài.

<< Lại cái mô đất gì nữa đây ? tôi hét lên. Ông đã cào xới ở đây ?

- Thưa ông, không ạ. Tuy nhiên cùng lúc đó, một trong những người bạn đồng nghiệp mà ông yêu quý đã ra đi, ông ta nói. Ông ấy tên là Cornali. >>

Một thời gian sau đó, tôi vấp phải một mô đất thứ ba và, mặc dù đêm đã quá đen đặc, lần này tôi vẫn gọi Giacomo đang ngủ. Tôi thừa hiểu rất rõ ý nghĩa của mô đất đó nhưng ngày hôm nay tôi không có nhận được tin buồn và tôi lo lắng tìm hiểu. Giacomo, vẫn điềm tĩnh, xuất hiện nơi khung cửa sổ :

<< Ai thế ? tôi hỏi. Có ai đã chết ?

- Vâng, thưa ông, ông ta nói. Ông ấy tên là Giuseppe Patanè. >>

Và sau đó vài năm trôi qua khá yên tĩnh nhưng có đôi lúc sự tăng vọt của số mô đất trong bãi cỏ của khu vườn khá nhanh. Có những nắm đất nhỏ, nhưng cũng có những mô đất khổng lồ nhô cao lên mà ta không thể bước ngang qua được mà phải trèo lên một bên dốc rồi đi xuống bên kia, giống như những ngọn đồi con. Có hai mô đất rất lớn xuất hiện trong một khoảng cách ngắn ngủi, và chẳng cần phải hỏi Giacomo việc gì đã xảy ra. Bên dưới đó, trong hai nắm mô cao như loài bò rừng, được nhốt kín những giây phút thân thương của đời tôi đã chấm dứt một cách nghiệt ngã.

Vì lý do đó, mỗi lần trong bóng tối tôi vấp phải hai gò đất kinh khủng ấy, bao nhiêu dòng kỷ niệm đau xót khơi dậy lại trong tôi và tôi đứng đó, như một đứa trẻ kinh hãi, gọi tên từng người bạn tôi. Tôi gọi tên Cornali, Patanè, Rebizzi, Longanesi, Mauri, tôi gọi tất cả những người bạn đã lớn lên cùng tôi, những kẻ đã làm việc nhiều năm dài cùng tôi. Và với một giọng cất cao thêm hơn : Negro ? Vergani ? Tựa như tôi đang điểm danh... Nhưng không một ai trả lời.

Thế rồi dần dần, khu vườn tôi ngày xưa nhẵn nhụi và dễ đi biến thành một bãi chiến trường, cỏ hằn là vẫn còn đây nhưng cánh đồng cỏ nhấp nhô chẳng chịt những cón, những gò, những khối u, những chỗ lồi và mỗi một cục

bước như thế liên hệ đến một tên, mỗi tên liên hệ đến một người bạn, mỗi một người bạn liên hệ đến một ngôi mộ xa xăm và một khoảng trống trong tôi.

Và mùa hè kể đó nổi lên một gò cao đến độ mà khi tôi đến gần, bóng dáng của nó che khuất mắt tôi các vì sao, nó to lớn như một con voi, như một ngôi nhà nhỏ, thật là kinh khủng khi phải trèo lên, cứ như là trèo núi vậy, tôi phải tránh nó và đi vòng.

Ngày hôm đó tôi không có nhận hung tin gì cả và chính vì thế mà cái mới mẻ này trong vườn làm tôi kinh ngạc vô cùng. Nhưng thêm một lần nữa tôi đã biết ngay : người bạn thân nhất thời tuổi trẻ của tôi đã ra đi, giữa anh và tôi biết bao nhiêu là chân thật, chúng tôi đã cùng khám phá ra thế giới này, cuộc đời này và những gì tốt đẹp nhất, chúng tôi đã cùng nhau nghiên cứu thơ ca, tranh họa, âm nhạc và thám hiểm núi non và lẽ đương nhiên là để chất chứa tất cả cái chất liệu vô tận này như một sự tóm lược và tổng hợp bằng các danh từ ngắn gọn nhất, thật phải cần một ngọn núi con.

Vào lúc đó trong lòng tôi nổi lên một sự chống đối. Không, không thể như thế được, Tôi tự bảo, lòng kinh hoảng. Và một lần nữa tôi gọi tên các bạn tôi. Cornali, Patanè, Rebizzi, Longanesi, Mauri, Negro, Vergani, Segàla, Orlandi, Chiarelli, Brambilla. Đến đây như có một làn hơi thở thoáng trong đêm trả lời tôi << vâng >>, tôi cam đoan rằng có một thứ tiếng nói với tôi << vâng >>, một giọng nói đến từ một thế giới khác, nhưng có lẽ đó chỉ là tiếng kêu của một con chim đêm vì khu vườn tôi được loài chim ăn đêm ưa thích.

Bây giờ, xin đừng bảo tôi rằng :

<< Tại sao ông cứ lải nhải toàn chuyện đau buồn thế, cuộc đời tự nó đã quá

ngắn ngủi và gian nan rồi, sao còn đại dốt đầu dốt cuộc sống bằng những định tâm; vả chăng, những sầu muộn này không đáng gì đến chúng tôi cả, chỉ có anh, riêng anh thôi mới liên can đến. >>

Tôi trả lời quý vị rằng không, chao ôi ! những chuyện này cũng đáng quý vị đấy. Thật là tốt biết mấy, tôi thừa hiểu, nếu không đáng gì đến quý vị. Bởi vì câu chuyện về những mô đất này xảy đến cho tất cả mọi người và mỗi cá nhân chúng ta, cuối cùng tôi xin được giải thích, là chủ của một ngôi vườn mà những hiện tượng đau đớn này xảy ra. Đây là một câu chuyện cũ xưa được lập đi lập lại từ thuở ban đầu của những kỷ nguyên và sẽ còn tái diễn lại với quý vị. Và đây không phải là một đoạn văn ngu ngôn, sự việc rành rành như thế đấy.

Hiển nhiên tôi tự hỏi, nếu trong một khu vườn nào đó một ngày kia trời lên một mô đất liên hệ đến tôi, ồ ! chỉ là một mô đất nhỏ thuộc loại hạng ba, gần như là một làn gợn nhấp nhô trên thảm cỏ mà người ta không tài nào nhìn thấy ngay cả lúc mặt trời đứng bóng. Dù sao đi nữa, sẽ có một người nào đó trên cõi đời này, ít nhất một người, sẽ vấp phải nó.

Cũng có thể vì cái tính khó ưa của tôi mà tôi sẽ chết cô độc như một con chó cuối một hành lang cũ kỹ hoang vắng. Và tuy thế một người nào đấy buổi chiều đó sẽ vấp phải cái mô đất nhỏ trong vườn họ và cũng sẽ vấp phải đêm kế tiếp và mỗi lần đó họ sẽ nhớ đến, xin thứ lỗi cho cái ảo tưởng của tôi, với một tí chút hối tiếc về một gã đàn ông nào đó có tên gọi là Dino Buzzati.

Antony, dịch xong ngày 26.10.2006

Đức Lâm

HẾT